

По т.16 от дневния ред на заседанието
на 27.03.2018г.
на Съдийска колегия на ВСС

**ВНАСЯ
КОМИСИЯ „СЪДЕБНА КАРТА,
НАТОВАРЕНОСТ
И СЪДЕБНА СТАТИСТИКА“**

ОБОБЩЕНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ИЗМЕНЕНИЯ

ОТНОСНО ПРИЗОВАВАНЕТО

1.1.Предложения за изменения в чл.41 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 41. (1) Страната, която отсъства повече от един месец от адреса, който е съобщила по делото или на който веднъж ѝ е връчено съобщение, е длъжна да уведоми съда за новия си адрес. Същото задължение имат и законният представител, попечителят и пълномощникът на страната.

(2) При неизпълнение на задължението по ал. 1 всички съобщения се прилагат към делото и се смятат за връчени. За тези последици страната трябва да бъде предупредена от съда при връчване на първото съобщение.

Предложения за промени:

- Чл.41, ал1. изречение първо да се измени, както следва:
„Страната, която отсъства повече от един месец от адреса, който е съобщила по делото или на който веднъж ѝ е връчено съобщение, включително в производство по чл.410 и сл. ГПК, е длъжна да уведоми съда за новия си адрес.“

Мотиви:

Целта на заповедното производство е бързо и облекчено снабдяване на кредиторите с изпълнително основание за определена категория вземания, като практиката досега показва, че забавата в администрирането

на заповедните дела е свързана основно с проблемите в призоваването на страните. Затова предлагаме общите разпоредби на чл.41 ал.1 и ал.2 ГПК да се прилагат и за заповедното производство, доколкото систематично уредбата на последното е в Часть Пета на ГПК "Изпълнително производство", съответно правилата на общия исков процес, уредени в Часть Втора на ГПК не се прилагат по аналогия.

1.2. С оглед възможността за връчване на електронен адрес по реда на чл.42, ал.4 и чл.44, ал.3 ГПК – предложения за изменения в чл.102, ал.1,т.2, чл.127, ал.1, т.2 и чл.131, ал.2,т.2 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 102. (1) Писмените изявления до съда съдържат:

1. посочване на съда;
2. името и адреса на страната, която прави изявленето, съответно - името и адреса на представителя, чрез който се извършва изявленето;
3. в какво се състои изявленето;
4. подпись.

.....

Предложения за промени:

- В чл.102. ал1, т.2, чл.127, ал.1, т.2 и чл.131, ал.2,т.2 ГПК ГПК да се добави „*и електронен адрес, когато страната се представлява от адвокат*“.

Сега действаща норма:

Чл. 127. (1) Исковата молба трябва да бъде написана на български език и да съдържа:

1. посочване на съда;
2. името и адреса на ищеща и ответника, на техните законни представители или пълномощници, ако имат такива, както и единния граждански номер на ищеща и номера на факса и телекса, ако има такива;
3. цената на иска, когато той е оценяем;
4. изложение на обстоятелствата, на които се основава искът;
5. в какво се състои искането;
6. подпись на лицето, което подава молбата.

.....

Предложения за промени:

- В чл.127. ал.1. т.2 ГПК да се добави: „ и електронен адрес, когато ищеща се представлява от адвокат”.“

Сега действаща норма:

Чл. 131. (1)

(2) Писменият отговор на ответника трябва да съдържа:

1. посочване на съда и номера на делото;
2. името и адреса на ответника, както и на неговия законен представител или пълномощник, ако има такива;
3. становище по допустимостта и основателността на иска;
4. становище по обстоятелствата, на които се основава искът;
5. възраженията срещу иска и обстоятелствата, на които те се основават;
6. (изм. - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.) подпись на лицето, което подава отговора.

Предложения за промени:

- В чл.131. ал.2. т.2 ГПК след „името и адреса на ответника“ да се добави „ и електронен адрес, когато ответника се представлява от адвокат”“.

Мотиви:

С цел процесуална икономия и бързина на процеса, когато страната е представявана от адвокат, вписан в съответната адвокатска колегия, е целесъобразно да се облекчи процедурата по призоваване чрез изпращане на съобщения и книжа на посочен от пълномощника електронен адрес. Това ще е първа стъпка по отношение на електронното призоваване като част от цялостната стратегия за електронно правосъдие.

1.2.Предложения за изменения в чл.50, ал.4 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 50. (1) Мястото на връчване на търговец и на юридическо лице, което е вписано в съответния регистър, е последният посочен в регистъра адрес.

(2) Ако лицето е напуснало адреса си и в регистъра не е вписан новият му адрес, всички съобщения се прилагат по делото и се смятат за редовно връчени.

(3) Връчването на търговци и на юридически лица става в канцелариите им и може да се извърши на всеки служител или работник, който е съгласен да ги приеме. При удостоверяване на връчването връчителят посочва имената и длъжността на получателя.

(4) Когато връчителят не намери достъп до канцеларията или не намери някой, който е съгласен да получи съобщението, той залепва уведомление по чл. 47, ал. 1 . Второ уведомление не се залепва.

Предложения за промени:

- В чл.50, ал.4. след изречение първо да се добави: „*В тази хипотеза не се прилагат изречение трето и изречение четвърто на чл.47, ал.1 ГПК.“*

- По идентичен начин да се измени чл.51, ал.2 ГПК, където е уредено връчване по чл.47, ал.1 на адвокат (действаща норма – “ *(2) Когато в адвокатската кантора не може да бъде намерено лице, което да получи съобщението, връчителят залепва уведомление по чл. 47, ал. 1 . Второ уведомление не се залепва“.*

Мотиви:

Адресът на управление на търговеца, вписан в съответния регистър, е мястото за връчване на съобщение /чл.50 ал.1 ГПК/, като този адрес не съставлява самоцелно изискване към регистрацията на търговеца /чл.12 ал.2 ТЗ/, а материализира задължението за публичност на дейността и възможността за връчване на книжа и пр.. В този смисъл, не е необходимо липсата на достъп до канцеларията или на лице, съгласно да получи книжата на адреса на управление на търговеца, да бъдат удостоверявани чрез три посещения през една седмица, в това число едно от тях в неработен ден, още повече, че нормално контактите с един търговец се осъществяват в работни дни.

Аналогични са аргументите и по отношение на предложението за изменение на чл.51 ал.4 ГПК, в която се урежда връчване на адвокат.

1.3. Предложения за изменения в чл.46, ал.1 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 46.

(2) Друго лице може да бъде всеки пълнолетен от домашните му или който живее на адреса, или е работник, служител или съответно работодател на адресата. Лицето, чрез което става връчването, се подписва в разписката със задължение да предаде призовката на адресата. Не може да се връчва на лица, които участват по делото като насрещна страна на адресата.

Предложения за промени:

- Да бъде допълнена разпоредбата на чл.46, ал.2, изр. последно от ГПК, по следния начин: „*Не може да се връчи на лица, които участват по делото като насрещната страна на адресата, като по преценка на съда това правило може да не се прилага в случаите на чл. 265, ал.2 от ГПК*“.

Мотиви:

В много случаи насрещни страни /с противоречиви интереси/ по делата са лица, които живеят в едно домакинство, на един и същи адрес, поради което връчването на съобщения чрез тях до другата страна е нецелесъобразно и предвид липсата на санкция при неизпълнение на задължението по чл.46 ал.2 ГПК от страна на другото лице.

Във въззвиното производство, в хипотезата когато не всички необходими другари подават въззвинва жалба, съдът, на основание чл.265 ал.2 ГПК служебно конституира другарите на жалбоподателя. В много от тези случаи се касае за лица, които не са с противоречиви интереси и живеят на един адрес. Независимо от това, във въззвиното производство те са с различно процесуално качество, тъй като жалбоподатели са само лицата, подали въззвинва жалба, resp. присъединили се към такава подадена, а конституираните служебно от съда необходими другари на жалбоподателя са формално въззвиаема страна. При това положение по отношение на последните важи ограничението на чл.46 ал.1 изр.последно от ГПК.

1.4. Становища и предложения относно предложените измененията в чл.47, ал.1 и ал.3 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 47.....

(1) (Доп. - ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Когато ответникът в продължение на един месец не може да бъде намерен на посочения по делото адрес и не се намери лице, което е съгласно да получи съобщението, връчителят залепва уведомление на вратата или на пощенската кутия, а когато до тях не е осигурен достъп - на входната врата или на видно място около нея. Когато има достъп до пощенската кутия, връчителят пуска уведомление и в нея. Невъзможността ответникът да бъде намерен на посочения по делото адрес се констатира най-малко с три посещения на адреса, с интервал от поне една седмица между всяко от тях, като най-малко едно от посещенията е в неприсъствен ден. Това правило не се прилага, когато връчителят е съbral данни, че ответникът не живее на адреса, след справка от управителя на етажната собственост, от кмета на съответното населено място или по друг начин и е удостоверил това с посочване на източника на тези данни в съобщението.

Предложение:

Да се изключи приложението на чл.47 ал.1 изр.трето и изр.четвърто ГПК в бързите производства.

(3) (Изм. и доп. – ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Когато ответникът не се яви да получи книжата, съдът служебно проверява неговата адресна регистрация, освен в случаите на чл. 40, ал. 2 и чл. 41, ал. 1, в които съобщението се прилага към делото. Ако посоченият адрес не съвпада с постоянния и настоящия адрес на страната, съдът разпорежда връчване по настоящия или постоянно адрес по реда на ал. 1 и 2. Съдът служебно проверява и местоработата на ответника и разпорежда връчване по местоработата, съответно местослуженето или мястото за осъществяване на стопанска дейност.

Предложения за промени:

Вариант 1.1:

- Чл.47. ал.3, изречение последно да се измени, както следва:
„Съдът разпорежда връчване и по местоработата или местослужене на ответника, когато те са посочени от ищеща в исковата молба.”

Вариант 1.2.:

- Чл.47. ал.3, изречение последно да се измени, както следва:
„Съдът указва на ищеща да представи данни за местоработата или местослуженето на ответника, или служебно проверява тези обстоятелства.”

Мотиви:

Въвеждането на факта на месторабота/местослужене на ответника като незадължителен реквизит на исковата молба цели процесуална икономия и в същото време не създава неоправдано ограничаване на правото на защита на ищеща, регламентирано в чл.2 ГПК. В този смисъл, въвеждането на задължение за ищеща да посочва месторабота в исковата молба би довело от една страна до забавяне на процеса с оглед необходимостта от издаване на съдебно удостоверение, респ. необходимостта от време за отговор от институции като НАП и НОИ ще води до молба за продължаване на срока за изпълнение на съответните указания, а от друга страна съществува хипотеза на липса на каквито и да се официални данни за местоработата/местослуженето на ответника, което би довело до неотстранима нередовност на исковата молба и съответно прекратяването на производството, а това би било в пряко противоречие с основния принцип в гражданското съдопроизводство, свързан със задължение на съда да разгледа и разреши всяка подадена до него молба за защита и съдействие на лични и имуществени права.

Понятието “място на стопанска дейност” се използва в законодателството като място, на което чуждестранни търговци осъществяват дейност в страната, без да имат регистрация по българското законодателство, и е неприложимо в хипотезата на чл.47 ГПК, която е относима към ответници-физически лица. Поради това същото следва да отпадне от текста.

Вариант 2:

В чл. 47 ГПК, ал.3 ГПК да се предвиди, че съдът извършва проверката само на база подадените уведомления по чл. 62 КТ.

. Съдържанието на тези уведомления е регламентирано в Наредба № 5/29.12.2002 г. за съдържанието и реда за изпращане на уведомлението по чл. 62, ал. 4 от КТ. Тази наредба трябва да се приведе в съответствие с чл. 47 ГПК. Работодателите би следвало да бъдат задължени да подават уведомления за местоработата, съответно местослуженето или мястото за осъществяване на стопанска дейност, т.е. за всички онези обстоятелства, които съдът е длъжен да установява по силата на чл. 47, ал.3 ГПК, като се създаде и разпоредба, задължаваща работодателите да подадат уведомления за описаните обстоятелства и относно договорите, за които са подадени уведомления по досегашния ред. В този смисъл, чл.5 т.4 б."в" от Наредбата, който съдържа само изискване за посочване на код на населеното място по ЕКАТТЕ, следва да се измени, като се задължи работодателят да посочва и адреса на място на работа. В противен случай, както е досега на практика, съответното подразделение на НАП, към което съдът отправя запитването си, не разполага с информация за точния адрес на месторабота/местослужене на адресата и на практика може да предостави само информация за седалището на работодателя. На следващо място би следвало в чл.3, ал. 1, т.1, б. „г" от Наредба №5 да отпадне текстът :„освен в случаите на командироване".

Вариант 3:

Да се премахне изцяло чл.47, ал.3, изр. последно ГПК.

Мотиви:

Липсата на възможност за бърза и достоверна проверка на обстоятелството "месторабота/местослужене или място на стопанска дейност" на ответника от страна на съда изключително много забавя производството по делата към този момент и до създаването на регламентиран достъп на съда до съответните регистри на НАП и НОИ, съдържащи необходимите данни, уредбата в чл.47 ал.3 изр.последно ГПК се явява преждевременна. Същевременно, при наличие на задължение на гражданите своевременно да регистрират постоянен и настоящ адрес, на който пребивават, както и извършваните от съда справки в Национална база данни "Население", в достатъчна степен гарантират правата на страните по делата, на които следва да се връчват призовки и книжа.

Отделно от това, възможността да се връчват съобщения чрез работодател е уредена и сега в хипотезата на чл.46 ал.2 ГПК.

2. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТНОСНО СРОКОВЕТЕ

2.1.Становища и предложения за изменение на разпоредбата на чл.61, ал.2 от ГПК.

Сега действаща норма:

Чл. 61. (1) (Предишен текст на чл. 61 – ДВ, бр. 86 от 2017 г.) При спиране на производството се спират и всички започнали да текат, но неизтекли още срокове. В този случай спирането на срока започва от нова събитие, по повод на което е било спряно производството.

(2) (Нова – ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Сроковете спират да текат за страните през дните, обявени за официални празници по чл. 154, ал. 1 от Кодекса на труда, както и по време на съдебната ваканция по чл. 329, ал. 1 от Закона за съдебната власт, с изключение на сроковете по делата по чл. 329, ал. 3 от Закона за съдебната власт.

Предложения за промени:

Първи вариант:

- След „Закона за съдебната власт“, да се постави запетая и се допълни, както следва: „... както и с изключение на сроковете в изпълнителния процес за доброволно изпълнение, провеждане на публична продан, внасяне на цената от наддаване, сроковете в производството по предаване на дете, сроковете за обжалване па разпределението и оспорване вземането на конкуриращ взискател“.

Мотиви:

Предвидените изключения се отнасят до случаи, изискващи процесуална дисциплина и гарантиране интереса на самите страни, поради което е неудачно спирането на сроковете.

Втори вариант:

Чл.61, ал.2 ГПК следва да отпадне, доколкото същата не е съобразена с начина на изчисляване на сроковете. Например, съгласно чл.60 ал.3 ГПК, срокът, който се брои на месеци, изтича на съответно

число на последния месец, и съгласно чл.60 ал.4 ГПК, срокът, който се брои на седмици, изтича в съответния ден на последната седмица, съответно спирането в хипотезата на чл.61 ал.2 ГПК създава трудност и неяснота при изчисляването на сроковете.

3. ПРЕДЛОЖЕНИЯ И СТАНОВИЩА ОТНОСНО ОСВОБОЖДАВАНЕТО ОТ ТАКСИ И РАЗПРЕДЕЛЯНЕ НА ОТГОВОРНОСТТА ЗА РАЗНОСКИ

3.1.Становища и предложения за изменения в чл.78, ал.6 и чл.83 ГПК

Сега действащи норми:

Чл. 78. (1) Заплатените от ищеща такси, разноски по производството и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, се заплащат от ответника съразмерно с уважената част от иска.

(2) Ако ответникът с поведението си не е дал повод за завеждане на делото и ако признае иска, разноските се възлагат върху ищеща.

(3) Ответникът също има право да иска заплащане на направените от него разноски съразмерно с отхвърлената част от иска.

(4) Ответникът има право на разноски и при прекратяване на делото.

(5) Ако заплатеното от страната възнаграждение за адвокат е прекомерно съобразно действителната правна и фактическа сложност на делото, съдът може по искане на насрещната страна да присъди по-нисък размер на разноските в тази им част, но не по-малко от минимално определения размер съобразно чл. 36 от Закона за адвокатурата.

(6) Когато делото е решено в полза на лице, освободено от държавна такса или от разноски по производството, осъденото лице е длъжно да заплати всички дължащи се такси и разноски. Съответните суми се присъждат в полза на съда.

(7) Ако претенцията на лицето, което е получило правна помощ, бъде уважена, изплатеното адвокатско възнаграждение се присъжда в полза на Националното бюро за правна помощ съразмерно с уважената част от иска. В случаите на осъдително решение лицето, получило правна помощ, дължи разноски съразмерно с отхвърлената част от иска.

(8) (*) (Изм. – ДВ, бр. 8 от 2017 г.) В полза на юридически лица или еднолични търговци се присъжда и възнаграждение в размер, определен от съда, ако те са били защитавани от юрисконсулт. Размерът на присъденото възнаграждение не може да надхвърля максималния размер за съответния вид дело, определен по реда на чл. 37 от Закона за правната помощ.

(9) При приключване на делото със спогодба половината от внесената държавна такса се връща на ищеща. Разносите по производството и по спогодбата остават върху страните, както са ги направили, ако не е уговорено друго.

(10) На третото лице помагач не се присъждат разноски, но то дължи разносите, които е причинило със своите процесуални действия.

(11) Когато в делото участва като страна прокурорът, дължащите се разноски се присъждат на държавата или се заплащат от нея.

Чл. 83. (1) Такси и разноски по производството на делата не се внасят:

1. от ищците - работници, служители и членове на кооперации, по искове, произтичащи от трудови правоотношения;
2. от ищците - по искове за издръжка;
3. по искове, заведени от прокурор;
4. от ищеща - по искове за вреди от непозволено увреждане от престъпление, за което има влязла в сила присъда;
5. от назначените от съда особени представители на страна, чийто адрес не е известен.

(2) Такси и разноски по производството не се внасят от физически лица, за които е признато от съда, че нямат достатъчно средства да ги заплатят. По молбата за освобождаване съдът взема предвид:

1. доходите на лицето и на неговото семейство;
2. имущественото състояние, удостоверено с декларация;
3. семейното положение;
4. здравословното състояние;
5. трудовата заетост;
6. възрастта;
7. други констатирани обстоятелства.

(3) В случаите по ал. 1 и 2 разносите по производството се плащат от сумите, предвидени от бюджета на съда.

Предложения за промени:

В чл. 78, ал. 6 ГПК досегашното трето изречение става четвърто, а се създава ново второ изречение със следната редакция:

„В случаите по чл. 83, ал. 1, т. 4 и ал. 2, в които исковете са отхвърлени, лицето, което е било освободено от държавна такса и разноски по производството, заплаща същите съразмерно с отхвърлената част от иска.“

Предложения за промени:

Вариант 1:

В чл. 83 се създава нова ал. 3, като досегашната ал. 3 става ал. 4:

„(3) Когато са налице предпоставките по ал. 2, съдът може да откаже да освободи ищеща от заплащането на такси и разноски по делото, ако предявеният иск представлява очевидна злоупотреба с правото на иск.“

Вариант 2:

В чл. 83 се създават нова ал. 4 със следната редакция

„(2) Не се допуска освобождаване от държавна такса и разноски дори и при наличие на предпоставките на ал. 2, когато съдът прецени, че искът е очевидно неоснователен или необоснован, или че искът не преследва защита на съществени права и интереси на ищеща.

Мотиви:

Целта на предложенията е да се ограничи злоупотребата с процесуални права, респективно очевидната злоупотреба с правото на иск. В практиката са известни множество случаи, в които едно лице завежда няколкостотин, чието разглеждане и приключване не само е затруднено поради поведението на ищщите по тези дела, но на практика не осъществява целта на правото на правосъдие. Злоупотребата с процесуални права не само уврежда настъпните страни по делата, но и затруднява особено много работата на натоварените съдилища. Отделно от това, доколкото при освобождаване на ищеща от задължението за плащане

на такси и разноски по делото, последните се поемат от държавния бюджет /бюджета на съдебната власт- чл.83 ал.3 ГПК/, крайно неоправдано е при очевидна злоупотреба с правото на иск това недоброствъщо действие на ищеща да се заплаща от държавата и в крайна сметка от гражданите чрез заплащаните от тях данъци. Отговорността за плащане на таксите и разноските за отхвърлената част от исковете ще има ограничаващ ефект върху визираната злоупотреба с процесуални права.

3.2.Чл.83, ал.3 нова, ал.4, ал.5 и ал.6 нови ГПК

Предложения за изменение:

“Чл.83 /3/ В производствата по обжалване на определенията, с които се отказва изцяло или отчасти искане за освобождаване от държавна такса и разноски или искане за предоставяне на правна помощ, държавна такса предварително не се събира.

/4/ Държавната такса в случаите по ал.3 се събира след приключване на производството по обжалване, от подателя на искането, когато то не е било уважено изцяло или отчасти.

/5/ Събирането на дължимата държавна такса за производството по обжалване на определението, с което се отказва изцяло или отчасти искане за освобождаване от държавна такса и разноски, се извършва едновременно със събирането на държавна такса и разноските, дължими за производството, по което искането е било отправено и по същия ред.

/6/ Съдът оставя без разглеждане всяка следваща молба за освобождаване от държавна такса и/или разноски със същото искане и на същото основание, като определението за това не подлежи на обжалване.

Мотиви:

Съдът не следва да се произнася изрично, че оставя молбата без разглеждане, тъй като това произнасяне може да бъде обжалвано и да се получи ефект на безконечно подаване на частни жалби (срещу съответния съдебен акт, с който съдът се произнася по всяка от тях).

По частна жалба против разпореждане за връщане на искова молба/жалба заради невнасяне на държавна такса, да не се дължи такава. По този начин ще се осути възможността за безкрайно обжалване на

всяко последващо разпореждане, предвид че държавна такса няма да бъде внасяна. Тоест, представянето на документ за внесена държавна такса за разглеждане на жалбата срещу съответния отказ на съда да не съставлява предпоставка за редовността й, а в случай че въззвината инстанция я отхвърли, ще разполага с правомощие да присъждада в тежест на жалбоподателя дължимата се държавна такса или да го задължава да я внесе в съответно определен срок. По този начин ще се ускори разрешаването на въпроса за дължимостта на такси и разноски, а за страната ще съществува яснота относно последиците при евентуална неоснователност на искането й.

4.ПРЕДЛОЖЕНИЯ ОТНОСНО ПОДСЪДНОСТТА

4.1. Предложения за изменения в чл.104 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 104. На окръжния съд като първа инстанция са подсъдни:

1. исковете за установяване или оспорване на произход, за прекратяване на осиновяване, за поставяне под запрещение или за отменянето му;

2. (отм. - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.);

3. исковете за собственост и други вещни права върху имот с цена на иска над 50 000 лв.;

4. (доп. - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.) исковете по граждански и търговски дела с цена на иска над 25 000 лв., с изключение на исковете за издръжка, за трудови спорове и за вземания по актове за начет;

5. исковете за установяване на недопустимост или нищожност на вписане, както и за несъществуване на вписано обстоятелство, когато това е предвидено в закон;

6. (нова – ДВ, бр. 50 от 2015 г.) исковете, независимо от тяхната цена, съединени в една искова молба с иск, подсъден на окръжен съд, ако подлежат на разглеждане по реда на същото производство;

7. (предишна т. 6 – ДВ, бр. 50 от 2015 г.) исковете, които по други закони подлежат на разглеждане от окръжния съд.

Предложения за промени:

В чл.104 т.3: “исковете за собственост и други вещни права върху имот с цена над 100 000 лева”

В чл.104 т.4 : “исковете по граждански и търговски дела с цена на иска над 50 000 лв., с изключение на исковете за издръжка, за трудови спорове и за вземания по актове за начет.”

Мотиви:

Предвид динамичното развитие на социално-икономическите условия и прогресиращите инфлационни процеси в страната е необходимо да се измени родовата подсъдност на визираните искове, като промяната ще постигне не само ефекта на по-равномерно разпределение на делата между районни и окръжни съдилища, но и ще улесни достъпа до правосъдие в случаите, в които седалището на съответния местно компетентен районен съд не съвпада със седалището на окръжния съд в рамките на съдебния район.

4.2.Предложения за изменения в чл.111 ГПК

Сега действаща норма:

Иск за парични вземания на договорно основание

Чл. 111. Иск за парични вземания на договорно основание може да се предявява и по настоящия адрес на ответника.

Предложения за промени:

- Да се промени заглавието на „**Искове за изпълнение и вземания на договорно основание**“.
- Текстът да придобие следната редакция: „**Исковете на договорно основание се предявяват по мястото на изпълнение на предмета на договора.**“

Мотиви:

Значителна част от облигационните искове, предмет на дела пред СРС и СГС, съставляват искове за реално изпълнение на договорни задължения, по които мястото на изпълнение на договора е извън рамките

на съдебния район на гр. София. Значителна част от търговските дружества и най-вече тези, които съставляват “големи данъкоплатци”, са със седалище и адрес на управление в гр. София, независимо от факта, че мястото на дейност на предприятието е извън столицата. Безспорно практиката показва, че дружества, чито седалища се намират в гр. София, предвид икономическото си благосъстояние и възможности, осъществяват предлаганите от тях услуги в цялата страна. Предметът на сключваните от тях договори се осъществява нерядко извън София-град, поради което въвеждането на специална местна подсъдност при спорове за вземания на договорно основание- мястото на изпълнение на предмета на договора, не само ще доведе до равномерна натовареност между съдилищата в страната, но и ще способства за бързината на процеса и качеството на постановяваните актове.

4.3. Предложения за изменения в чл.113 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 113. Иск на потребител може да бъде предявен и по неговия настоящ или постоянен адрес.

Предложения за промени:

Чл.113 „Иск на потребител и срещу потребител се предявява по неговия настоящ или постоянен адрес“

Мотиви:

Сегашната редакция на разпоредбата на чл.113 ГПК обхваща само случаите на предявени искове от потребители- физически лица. С предлаганото изменение разпоредбата ще намери приложение и по отношение на потребителите-юридически лица, каквито Кодекса за застраховане, Закона за енергетиката идр. признават за потребители. Отделно, с предвиждането на задължителна подсъдност по постоянен адрес/седалище на потребителя или доставяне на потребителската услуга/ би се гарантирало ограничаване на разходите на икономически по-слабия субект в спорното правоотношение-потребителя за водене на дела за защита на потребителски права. И тук важи съображението, че доказателствените средства са съсредоточени по мястото на доставяне на услугата, което оправдава воденето на дела по местонахождение на

доказателствата.

4.4.Предложения за изменения в чл.115 ГПК

Сега действаща норма:

Искове за непозволено увреждане

Чл. 115. (1) (Предишен текст на чл. 115 – ДВ, бр. 86 от 2017 г.)

Иск за вреди от непозволено увреждане може да се предяви и по местоизвършването на деянието.

(2) (Нова – ДВ, бр. 86 от 2017 г.) Прекиятиск наувредено лице, спрямо което застрахователят е отговорен, се предявява и по постоянния адрес или седалище на ищеща, или по местонастъпване на застрахователното събитие.

Предложения за промени:

Да се измени заглавието на нормата на чл.115 така: „**Искове за непозволено увреждане и преки искове срещу застрахователи, Гаранционен фонд и НББАЗ**“.

В **чл. 115. ал. 2** след думите „се предявява“ да се премахне съюзът „и“, както и се включват ГФ и НББАЗ, като разпоредбата придобива следния вид:

„Прекиятиск наувредено лице, спрямо което застрахователят, Гаранционният фонд или Националното бюро на българските автомобилни застраховател, са отговорни, се предявява по постоянния адрес или седалище на ищеща, или по местонастъпване на застрахователното събитие“.

Мотиви: в хипотезата на чл.115 ал.2 ГПК са пропуснати Гаранционен фонд и НББАЗ, поради което всички искове срещу тези лица се предявяват само в СРС и СГС, което води до изключително неравномерно натоварване на софийските съдилища в сравнение със съдилищата в страната.

Да се създаде нов чл.115а ГПК със следното съдържание:
“**Подсъдността при искове за нарушаване правата по интелектуална**

собственост и вреди от това се определя от цената на иска и по правилото на чл.104 т.4 ГПК.”

Мотиви:

Основна част от този тип дела са с цена на иска под 10 000 лева, което предвид липсата на особена фактическа и правна сложност не обосновава компетентност на окръжните съдилища като първа инстанция. Подсъдността тук следва да се определя от размера на претендираното обезщетение и когато то е под минимума следва да се разглежда от съответния районен съд.

В тази връзка е необходимо да се измени и чл.77 ЗМГО, който в сегашната си редакция гласи: Чл. 77. (Изм. - ДВ, бр. 30 от 2006 г., в сила от 01.03.2007 г., изм. - ДВ, бр. 73 от 2006 г., в сила от 13.07.2006 г.)
Исковете по този закон са подсъдни на Софийския градски съд.

Предложение за изменение в чл.77 ЗМГО:

Чл. 77. Исковете по този закон са подсъдни на компетентния по чл.105 вр.чл.103 ГПК съд.

4.5.Предложение за да се създаде нов чл.117а ГПК, със следната редакция:

„При значително превишаване на нормата за натовареност част от новите постъпили искове се преразпределят за разглеждане от други съдилища съгласно критерии и методика одобрени от Висшия съдебен съвет.“

4.6.Предложения за изменения в чл.119 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 119. (1) Възражение за родова неподсъдност на делото може да се прави до приключване на производството във втората инстанция и може да се повдига и служебно от съда.

(2) Възражението за неподсъдност на делото по местонахождение на недвижимия имот може да се прави от страната и да се повдига служебно от съда до приключване на съдебното дирене в първата инстанция.

(3) Във всички други случаи извън тези по ал. 1 и 2 възражение за неподсъдност на делото може да се прави само от ответника и най-късно в срока за отговор на исковата молба.

(4) Едновременно с предявяване на възражението страната е длъжна да представи и доказателствата си.

Предложения за промяна:

Разпоредбата на чл. 119, ал. 2 придобива следния вид:

„Възражението за неподсъдност на делото по чл.108 ал.2, чл.109, чл.113, чл.115 ал.2 и ал.3 ГПК, може да се прави от страната и да се повдига служебно от съда до приключване на съдебното дирене в първата инстанция.“

Нова ал.2 на чл.7 ЗОДОВ със следната редакция: *“Ако искът е предявен пред съд, който е и ответник по иска, сезираният съд изпраща делото на най-близкия родово компетентен административен, районен или окръжен съд”.*

Създава се **нова ал.3 на чл.119 ГПК**: „В случаите по чл.113 ГПК, чл.115 ал.2 ГПК и чл.7 ЗОДОВ, съдът може да изпрати делото на надлежния съд до приключване на първото открито съдебно заседания,,.

Сегашните ал.3 и ал.4 стават ал.4 и ал.5 .

Мотиви:

Предложените промени биха били най-съществена стъпка за постигане на равномерна натовареност между отделните съдилища в страната и на практика ще постигне по максимално рационален и нерадикален начин разрешение на въпроса за оптимизиране на съдебната карта. Подробни мотиви, обосноваващи предложеното разрешение, са били приети от работната група по последните изменения на ГПК, но доколкото тези предложения не са били достатъчно добре обяснени и защитени пред законодателния орган е пропусната възможността те да се реализират тогава. Предлаганото изменение на чл.115 ГПК с включването на ал.2 на същата разпоредба и това на чл.119 ал.2 ГПК би довело до по – равномерно разпределение между съдилищата в страната на делата, имащи за предмет прекия иск на пострадалото лице срещу застрахователя на деликвента, както и регресният иск на застрахователя по имуществена

застраховка срещу застрахователя на деликвента. Тези две групи дела са съсредоточени предимно в гр. София, доколкото седалището на застрахователя – ответник по тях е именно в този град. Основен предмет на доказване и по двете групи дела са елементите на фактическия състав на непозволеното увреждане, което означава, че доказването е съсредоточено върху установяване на факти от действителността, случили се на мястото на настъпване на произшествието. Когато това място не съвпада с територията на гр. София, последното предполага ангажиране по делото на доказателствени средства, намиращи се на територията на цялата страна. В тези случаи процеса на доказване по делото е свързан с пътувания на свидетели от цялата страна за разпит пред съда в гр. София; изслушване на заключения на вещи лица, често работещи върху писмени доказателства, намиращи се в досъдебното производство или съдебно наказателно производство, водени на територия извън гр. София, за което е нужно и изискването за прилагане на тези производства от различни органи от цялата страна; пътувания на пострадалите от произшествието лица, нерядко тежко увредени, до съответния съд в гр. София за извършване на лични прегледи за целите на изготвяне на медицински експертизи по делото. Така дела за обезщетения за вреди от застрахователни събития, водени предимно в съдилищата в гр. София са дела, по които почти целият процес по доказване е съсредоточен в събиране на доказателства, намиращи се извън територията на гр. София, нямащи житейска и фактическа връзка с територията на този град. Единствената причина за подсъдност на делото пред софийските съдилища е, че адресът на управление на застрахователя се намира на територията на столицата, като единственият факт на доказване, който по някакъв начин е свързан със застрахователя, е този на застрахователно правоотношение между деликвента и ответника (при пряк иск на увреденото лице), resp. между пострадалото лице и ищеща (при регресен иск на застраховател срещу застраховател), който факт се установява само с писмени доказателства (поради изискване за писмена форма за действителност на застрахователния договор). Това, че целият процес на доказване е изнесен извън съдебния район на софийските съдилища води до: житейска неоправданост тези дела да бъдат водени пред съд, на чиято територия не се намират доказателствените средства, които следва да бъдат осигурени; обективната забава при разглеждането и приключване на делата, поради нуждата от събиране на доказателствата от цялата страна;

разходване на финансов ресурс на страните или на съдебния бюджет (при освобождаването на страна от задължение за плащане на държавна такса и разноски, вкл. по силата на закона–най– вече по реда на чл.84, ал.1,т.4 ГПК) за заплащане на пътни разходи на свидетели или на самите страни. Събирането на доказателства по делегация не преодолява горните проблеми, тъй като, от една страна, последното не допринася за по–бързото разглеждане на делото, дори забавя процеса, а от друга – поради това, че целият фактически състав на вземането-предмет на иска, е установяван от съда по делегация, съдът, пред който делото е висящо, не провежда процес по доказване, което силно засяга принципа на непосредственост-фактически решението на съда почива изцяло на доказателства, събрани от друг съд.

Не на последно място следва да се съобрази и социално-икономическият ефект от предложеното изменение, а именно- по-бързо приключване на съдебните производства, респ.значително намаляване на законовите лихви върху присъдените в тежест на застрахователните компании обезщетения, ангажиране на процесуални представители и вещи лица извън гр. София и др..

Промените в новата разпоредба на чл.115 ал.2 ГПК от миналата година са без практическо значение за броя на новобразуваните дела в СГС по искове, предявени от застрахователи, което налага въвеждането на задължителна подсъдност по тези видове дела.

5. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ЗЛОУПОТРЕБАТА С ПРОЦЕСУАЛНИ ПРАВА

5.1. Предложения за изменения в чл.130 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 130. Когато при проверка на исковата молба съдът констатира, че предявеният иск е недопустим, той връща исковата молба. Против връщането на исковата молба може да се подаде частна жалба, от която препис за връчване не се представя.

Предложения за промени:

ВАРИАНТ 1

В чл. 130 досегашната разпоредба става ал. 1, като се създава

следните нови ал. 2 и ал.3 :

„(2) Съдът връща исковата молба и когато предявеният иск представлява очевидна злоупотреба с правото на иск.“

(3) Злоупотреба с правото на иск е налице, когато с подаване на исковата молба не се цели защита на субективни права и законни интереси, а се преследват други цели.“

ВАРИАНТ 2

В чл. 130 досегашната разпоредба става ал. 1, като се създава следната нова ал. 2 със следното съдържание:

(2) Съдът връща исковата молба, когато съдържа груб или нецензурен език, обиди, закани или заплахи, с изключение на случаите, в които употребените изрази касаят основанието на иска.

ВАРИАНТ 3

В чл. 130 досегашната разпоредба става ал. 1, като се създава следваната нова ал. 2:

(2) Съдът връща исковата молба, когато предявените искове са очевидно неоснователни, явно необосновани или предявяването им представлява злоупотреба с право.

(3) Искът е очевидно неоснователен, в случаите, в които от изложените в исковата молба факти и обстоятелства не пораждат или обосновават правото, чиято защита се търси, а явна необоснованост е налице, когато фактите, изложени в исковата молба, са очевидно недостоверни или напълно неподкрепени с доказателства.

(4) Злоупотреба с правото на иск е налице, когато с подаване на исковата молба не се цели защита на субективни права и законни интереси, а се преследват други цели.“

Мотиви:

Предложената разпоредба цели да ограничи случаите на ищици, които предявяват множество еднотипни искове, често свързани с един и същ случай, но срещу различни лица или с незначителни изменения в изложените факти, което е пречка за прекратяването на тези производства поради съвпадение на страните и предмета на делото (чл. 126 ГПК). Тъй като към настоящия момент нашето процесуално право не предвижда

възможност за съда да влияе върху това колко пъти ще бъде сезиран от един и същи ищец, се оставя възможност за недобросъвестно упражняване на правото наиск, при което един или няколко ищци са в състояние да блокират или сериозно да затруднят работата на определен първоинстанционен съд, включително на съответния въззвишен съд, който е обект на подаваните от тях искови молби, съответно жалби. Поради това е необходимо да се предостави на съда възможност да преценява подобно процесуално поведение на ищца или жалбоподателя, като прекратява разглеждането на делото.

Предложеното разрешение е приложимо и при други форми на злоупотреба с процесуалното право наиск, като например използването на недопустимо груб и обиден език при сезирането на съда (към съда или към насрещната страна), което противоречи на самата идея за търсене на защита от този орган. Като цяло става въпрос за случаи, при които ищецът всъщност не търси реална защита и съдействие за упражняването на свои права, а действията му по сезиране на съда основно са насочени към причиняване на затруднения в работата на съда, както и на насрещната страна.

Подобно на предложеното разрешение съществува и в други правни системи. Конкретното предложение е взаимствано от разпоредбата на чл. 35, ал. 3, б. „а“, предл. 3 на Конвенцията за защита на правата на человека и основните свободи (КЗПЧОС), според която Съдът (Европейският съд по правата на человека) обявява за недопустима всяка индивидуална жалба, когато счете, че жалбата представлява злоупотреба с правото на индивидуална жалба. Поради това и тълкуването на Европейския съд по правата на человека на понятието за злоупотреба с право на жалба, което е последователно в посочените по-горе хипотези, може да бъде възприето при тълкуването на понятието за очевидна злоупотреба с право наиск. Случаите, в които Европейският съд по правата на человека е намирал злоупотреба с правото на жалба, могат да се групират според типа им в няколко категории: 1/подвеждаща информация – когато жалбата се основава на неверни факти с цел подвеждане на съда; 2/употреба на обиден език – когато в жалбата се използва особено неприятен, обиждащ, заплашителен или провокативен език – независимо дали е срещу ответната страна или съда; 3/жалба, която явно е подадена,

за да дразни Съда, или е лишена от реална цел и 4/ всички останали случаи, които не могат да се изброят изчерпателно.

Предложението не влиза в противоречие с нормите, уреждащи задължението на българската държава да осигури ефективни правни средства за защита – съответно чл. 13 КЗПЧОС и чл. 47 от Хартата за основните права на Европейския съюз, както и чл. 56 от Конституцията на Република България. Всеки един от посочените източници на правото, уреждащи основни начала на българската правна система, позволява ограничаване на предоставените права, включително урежда задължение за тълкуването на разпоредбите на съответния източник по начин, че упражняването на предоставените права да не представлява злоупотреба с право. Поради това и в рамките на тези основни начала злоупотребата с което и да е от предоставените права е забранена – чл. 17 КЗПЧОС, чл. 54 от Хартата за основните права на Европейския съюз, чл. 57, ал. 2 от Конституцията на Република България.

Именно в тази светлина следва да се разглежда и правото на правосъдие (в частност правото наиск), което също може да бъде ограничено, когато се използва за накърняването на правата на други, включително когато използването му е насочено срещу самата правосъдна система, като се нарушава нормалното й функциониране, което накърнява правата на всички други лица, които искат да получат защита и съдействие за реализиране на правата си чрез тази система.

Действащият ГПК, в съответствие с разбирането за границите на упражняването на предоставените права, поставени в посочените основни нормативни актове, също въвежда забрана за злоупотреба с процесуални права (чл. 3 ГПК). Въпреки това обаче липсва ефективно средство за контрол върху тази забрана от страна на съда, което налага и горната законодателна промяна.

Макар със сигурност подобни проблеми да съществуват и в други съдилища, само за СГС случаите, които могат да се определят като очевидна злоупотреба с правото наиск, са довели до няколкостотин висящи дела, чието приключване е силно затруднено, включително поради поведението на ищдите по тези дела.

6.ОТНОСНО ОБЕЗПЕЧИТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Предложение за изменение в чл.390 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 390. (1) Обезпечение може да се иска и преди предявяване на иска от родово компетентния съд по постоянния адрес на ищеща или по местонахождението на имота, който ще служи за обезпечение.

(2) (Нова - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) При искове, при които родовата компетентност се определя от размера на данъчната оценка на недвижим имот, компетентен е окръжният съд по местонахождението на имота, независимо от цената на иска.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 42 от 2009 г.) В случая по ал. 1 съдът определя срок за предявяване на иска, който не може да бъде по-дълъг от един месец. Ако не бъдат представени доказателства за предявяването наиск в определения срок, съдът служебно отменя обезпечението.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 42 от 2009 г., изм., бр. 100 от 2010 г., в сила от 21.12.2010 г.) Молбата за обезпечение на бъдещ иск чрез спиране на изпълнението се подава до родово компетентния съд по мястото на изпълнението. Спиране на изпълнението се допуска само срещу представяне на гаранция.

Предложение за промяна:

- Ново изр.2 на чл.390 ал.1 ГПК - „*Ако молителят няма постоянен адрес или седалище в Република България искането се подава до родово компетентния съд по местонахождението на имота, който ще служи за обезпечение или по постоянния адрес или седалището на ответника*“.

Мотиви:

Доколкото липсва уредба в местната подсъдност на молби за обезпечение на бъдещ иск на чуждестранни лица и същите се предявяват масово в СГС, за постигане отново разрешение на въпроса с неравномерната натовареност между окръжните съдилища, а и предвид това, че във всички случаи чуждестранните лица имат пълномощници-български адвокати, не би съставлявало ограничаване на правото им на защита предложеното изменение в правилата за местна подсъдност в обезпителното производство.

Предложение за изменения в чл.395, ал.2 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 395. (1) В молбата за обезпечение се посочват обезпечителната мярка и цената на иска. На насрещната страна не се връчва препис от молбата.

(2) Молбата се разрешава в закрито заседание в деня на подаването ѝ.

(3) Въз основа на определението, с което молбата се уважава, съдът издава обезпечителна заповед. Когато е определена гаранция, съдът издава обезпечителната заповед след внасянето ѝ.

Предложение за промяна:

Чл. 395, ал. 2 от ГПК придобива следната редакция: „**Молбата се разрешава в закрито заседание най-късно до края на следващия работен ден след нейното подаване (или най-късно до края на следващия ден).**“

Мотиви:

В по-голяма част от случаите молителите-граждани и юридически лица, подават молбите си за допускане на обезпечения в края на работния ден, поради което е невъзможно от техническа гледна точка спазването на законоустановения макар и инструктивен срок по чл.395 ал.2 ГПК за обявяване на съдебния акт по молбата до края на същия работен ден.

7. ОТНОСНО ЗАПОВЕДНОТО ПРОИЗВОДСТВО

7.1.Предложение за изменения в чл.411, ал.2 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 411. (1) (Изм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., бр. 50 от 2015 г., доп., бр. 86 от 2017 г.) Заявлението се подава до районния съд по постоянния адрес или по седалището на дължника, който в тридневен срок извършва

служебна проверка на местната подсъдност. Ако съдът прецени, че делото не му е подсъдно, той го изпраща незабавно на надлежния съд.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 50 от 2015 г.) Съдът разглежда заявлението в разпоредително заседание и издава заповед за изпълнение в срока по ал. 1, освен когато:

1. (доп. – ДВ, бр. 86 от 2017 г.) искането не отговаря на изискванията на чл. 410 и заявителят не отстрани допуснатите нередовности в тридневен срок от съобщението;
2. искането е в противоречие със закона или с добrite нрави;
3. дължникът няма постоянен адрес или седалище на територията на Република България;
4. дължникът няма обичайно местопребиваване или място на дейност на територията на Република България.

(3) При уважаване на заявлението съдът издава заповед за изпълнение, препис от която се връчва на дължника.

Предложение за изменение:

Разпоредбата на чл.411, ал.2 да се измени така: „*Съдът разглежда заявлението в разпоредителното заседание и издава заповед за изпълнение в срок от три работни дни*”

Мотиви:

Чести са случаите, в които гражданите и юридическите лица подават молбите си за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 и чл. 417 от ГПК в края на работния ден, който е точно преди няколко почивни дни (събота, неделя, официални празници), с оглед на което и поради многобройните заявления по чл. 410 и чл. 417 по ГПК става невъзможно от техническа гледна точка спазването на законоустановения инструктивен срок по чл. 411, ал. 2 от ГПК (на практика съдебният състав в тези случаи разполага с един работен ден и често се случва през този работен ден съдебният състав да е изцяло ангажиран със съдебни заседания).

7.2.Предложения за изменения в чл.415 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 415. (Изм. - ДВ, бр. 42 от 2009 г., бр. 86 от 2017 г.) (1)

Съдът указва на заявителя, че може да предяви иск за вземането си в следните случаи:

1. когато възражението е подадено в срок;
2. когато заповедта за изпълнение е връчена на дължника при условията на чл. 47, ал. 5;
3. когато съдът е отказал да издаде заповед за изпълнение.

(2) Когато дава указания за предявяване на иск в случаите по ал. 1, т. 2, съдът постановява спиране на изпълнението, ако е издаден изпълнителен лист по чл. 418.

(3) Искът по ал. 1, т. 1 и 2 е установителен, а по т. 3 – осъдителен.

(4) Искът се предявява в едномесечен срок от съобщението, като заявителят довнася дължимата държавна такса.

(5) Когато заявителят не представи доказателства, че е предявил иска в посочения срок, съдът обез силва заповедта за изпълнение частично или изцяло, както и изпълнителния лист, издаден по чл. 418.

Предложение за промени:

- В чл. 415 се правят следните изменения:
 1. *ал. 1, т. 2 се отменя;*
 2. *ал. 2 се отменя;*
 3. *в ал. 3 думите „и 2“ се заличават.*

7.3. Предложения за изменения в чл.423 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 423. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 01.03.2008 г.)

В едномесечен срок от узnavането на заповедта за изпълнение дължникът, който е бил лишен от възможност да оспори вземането, може да подаде възражение до възвивния съд, когато:

1. заповедта за изпълнение не му е била връчена надлежно;
2. заповедта за изпълнение не му е била връчена лично и в деня на връчването той не е имал обичайно местопребиваване на територията на Република България;
3. дължникът не е могъл да узнае своевременно за връчването поради особени непредвидени обстоятелства;

4. дължникът не е могъл да подаде възражението си поради особени непредвидени обстоятелства, които не е могъл да преодолее.

Едновременно с възражението дължникът може да упражни и правата си по чл. 413, ал. 1 и чл. 419, ал. 1.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.)

Подаването на възражение пред възвивния съд не спира изпълнението на заповедта. По искане на дължника съдът може да спре изпълнението при условията на чл. 282, ал. 2.

(3) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.) Съдът приема възражението, когато установи, че са налице предпоставките по ал. 1. Ако възражението бъде прието, изпълнението на издадената заповед по чл. 410 се спира. Когато възражението е прието, съдът разглежда и подадените с възражението частни жалби по чл. 413, ал. 1 и чл. 419, ал. 1. Когато възражението е прието, защото не са били налице предпоставките на чл. 411, ал. 2, т. 3 и 4, съдът служебно обезсилва заповедта за изпълнение и издадения въз основа на нея изпълнителен лист.

(4) (Нова - ДВ, бр. 50 от 2008 г., в сила от 1.03.2008 г.) Разглеждането на делото от първоинстанционния съд продължава с указания по чл. 415, ал. 1. В това производство съдът разглежда и подаденото с възражението искане по чл. 420, ал. 2 .

Предложение за промени:

- В чл. 423, ал. 1 се добавя нова т. 5: „**5. заповедта за изпълнение му е била връчена по реда на чл. 47, ал. 5.**“

В чл. 423, ал. 2 в първото изречение след думите „на заповедта“ се поставя запетая и се добавя: „**освен когато тя е била връчена на дължника по реда на чл. 47, ал. 5.**“

Мотиви:

Предлаганите изменения ще защитят в най-пълна степен правата на дължника в заповедното производство. Промените в ГПК, ДВ, бр.86/2017г., са без особено практическо значение, тъй като досегашната редакция на чл.415, ал.1, т.2 ГПК дава възможност върху дължника да бъдат възложени разноски в размер на стотици левове /за държавна такса, адвокатско възнаграждение, депозити за експертизи, депозити за особен представител на дължника/, без същият да узнае за производството, а

когато узнае- да е прекалено късно. Същевременно, сегашната редакция на чл.415 ал.1 т.2 ГПК води до значително увеличаване на броя на висящите дела в първоинстанционните съдилища, което съответно ще доведе до такова увеличение и в по-горните инстанции.

7.4. Предложение за изменения в чл.427, ал.1,т.3 ГПК

Сега действаща норма:

Чл. 427. (Изм. – ДВ, бр. 86 от 2017 г.) (1) Молбата за изпълнение се подава до съдебния изпълнител, в чийто район се намират:

1. недвижимите имоти, върху които е насочено изпълнението;
 2. движимите вещи, когато следва да се извърши тяхното предаване от дължника;
 3. постоянният или настоящият адрес на взискателя или дължника – по избор на взискателя, по вземане за издръжка, възнаграждение и обезщетение за работа или обезщетение за вреди от непозволено увреждане;
-

Предложения за промени:

- По аналогия на чл.113 от ГПК, да бъде допълнена разпоредбата на чл. 427, ал. 1, т.3, като след думата „увреждане“ се постави запетая и се допълни с : “ *по вземане произтичащо отиск на потребител*“.

8. ОТНОСНО РЕШЕНИЕТО ПО ДЕЛОТО

8.1. Предложение за отмяна на чл.235, ал.5 ГПК

Сега действащи норми:

Постановяване на решение

Чл. 235. (1) Решението се постановява от съдебния състав, участвал в заседанието, в което е завършено разглеждането на делото.

(2) Съдът основава решението си върху приетите от него за установени обстоятелства по делото и върху закона.

(3) Съдът взема предвид и фактите, настъпили след предявяване на иска, които са от значение за спорното право.

(4) Решението заедно с мотивите към него се изготвя в писмена форма.

(5) Съдът обявява решението си с мотивите най-късно в едномесечен срок след заседанието, в което е завършено разглеждането на делото. Решението се обявява в регистъра на съдебните решения, който е публичен и всеки има право на свободен достъп до него.

Предложения за промени

Да бъде отменена разпоредбата на чл. 235, ал. 5, изречение последно от ГПК.

Мотиви:

Оригиналът на съдебното решение се съхранява в делото и се съобщава на страните. То се публикува на интернет страницата на съответния съд. Публикува се в ЦУБИПСА. Съхранява се в деловодната програма на съответния съд. При цялата тази публичност, регистърът по чл. 235, ал. 5 от ГПК е безсмислен и излишен. Неговото поддържане е свързано с нецелесъобразно разходване на време и ресурс. Неговото съществуване не кореспондира с идеята за електронно правосъдие.

9. ОТНОСНО ВЪЗЗИВНОТО ОБЖАЛВАНЕ

Предлага се създаването на нов чл. 26ба от ГПК със следната редакция:

(1) Когато във възвината жалба, в насрецината възвинна жалба и в отговора на възвината жалба не са направени доказателствени искания, възвинният съд се признася по същество в закрито заседание.

(2) Съдът може да разгледа жалбата и в открыто заседание, ако прецени това за необходимо, след провеждане на подготовително заседание.

Мотиви:

Съображението за това предложение е, че разглеждане на делото във възвинното производство в открыто съдебно заседание е безпредметно, когато няма заявени доказателствени искания и съдът не намира основания, включително по служебен почин по отношение на някои ви-

дове спорове и защита на специфични интереси, да събира такива. Забавянето и оскупяването на производството в такива случаи с насрочване на делото за разглеждане в открито съдебно заседание са очевидни, защото за страните открыто съдебно заседание е свързано с разход на време (за явяване и за приключване на процеса) и на средства. Ще бъдат спестени и деловодни разходи на съдилищата, включително за призоваване и така ще се постигне допълнителна бързина на производството.

10.ОТНОСНО БЪРЗИТЕ ПРОИЗВОДСТВА

10.1. Предложения за изменения в чл.311 ГПК

Сега действаща норма:

Проверка на исковата молба

Чл. 311. (1) В деня на постъпване на исковата молба съдът извършва проверка за нейната редовност и за допустимостта на иска.

(2) Съдът дава указания на ищеца да допълни, конкретизира твърденията си и да отстрани противоречията в тях, когато са неясни, непълни или неточни.

Предложения за промени:

- *Нова ал.3 със следната редакция: „След като извърши проверка за редовността и допустимостта на исковата молба, съдът изпраща препис от нея заедно с приложението на ответника, на когото указва да подаде писмен отговор в двуседмичен срок“.*

11. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРОМЕНИ В ДРУГИ ЗАКОНИ, КАСАЕЩИ НАТОВАРЕНОСТТА

11.2. Предложения за изменения в ЗОДОВ

Сега действащи норми:

Чл. 7. (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., бр. 98 от 2012 г.) Искът за обезщетение се предявява пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес или седалището на увредения срещу органите по чл. 1,

ал. 1 и чл. 2, ал. 1, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите.

Предложения за промени:

- Създава се нова ал.2 - „*Ако искът е предявен пред съд, които е и ответник по иска, съдът изпраща делото на най-близкия родово компетентен административен, районен или окръжен съд,*“

11.2. Предложение за изменения в чл.8 ЗОДОВ

Сега действаща норма:

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., бр. 98 от 2012 г.)

Обезщетение за вреди, причинени при условията на чл. 1, ал. 1, чл. 2, ал. 1 и 2, чл. 2а и чл. 2б, ал. 1, може да се търси по този закон, а не по общия ред.

(2) (Нова - ДВ, бр. 98 от 2012 г.) Гражданите и юридическите лица могат да предявят иск по чл. 2б, ал. 1 по приключени производства само когато е изчерпана административната процедура за обезщетение за вреди по реда на глава трета "а" от Закона за съдебната власт, по която няма постигнато споразумение.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 98 от 2012 г.) Когато закон или указ е предвидил специален начин на обезщетение, този закон не се прилага.

Предложения за промени:

- В чл.8 ал.2 ЗОДОВ се заличава изразът „*по приключени производства*“.

11.3. Предложения за изменения в Закона за закрила на детето и Закона за защита от домашно насилие

- **Предложения за изменения в чл.28, ал.6 от ЗЗкрД и в чл.17, ал.5 от ЗЗДН**

Сега действаща норма:

Настаняване по съдебен ред

Чл. 28. ЗЗкрД

(6) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 38 от 2006 г., предишна ал. 5, бр. 14 от 2009 г.) Решението подлежи на обжалване пред окръжния съд в седемдневен срок. В случай на подадена жалба или протест съдът насочва делото в срок не по-дълъг от седем дни. Окръжният съд се произнася с решение, което е окончателно.

Чл. 17. ЗЗДН

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 102 от 2009 г., в сила от 22.12.2009 г.) Окръжният съд разглежда жалбата в 14-дневен срок в открыто заседание с призоваване на страните по реда на чл. 12 и се произнася с решение по същество, с което оставя в сила, отменя или изменя обжалваното решение. Когато изменения заповедта, съдът издава нова заповед.

Предложения за промени:

- В чл.28, ал.6 от ЗЗкрД и чл.17, ал.5 от ЗЗДН да бъде допълнено, че в случая не се прилага правилото страните да бъдат да бъдат призовани най- късно една седмица преди заседанието.

12. ПРОМЕНИ В ЗАКОНА ЗА ЕНЕРГЕТИКАТА И ЗАКОНА ЗА ВОДИТЕ:

Закон за енергетиката –

Предложение: да се създаде нова Глава 12 А „Извънсъдебно разрешаване на спорове“ със следното съдържание:

(1) Потребителят на енергийни услуги може да предяви пред съд претенция за реализиране на свои права по отношение на доставчик на енергийна услуга само ако след депозирано писмено заявление до доставчика, същият не се е произнесъл в месечен срок или е оспорил претенцията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

(2) Потребителят на енергийни услуги има право да иска от

доставчика на енергийни услуги отписване на начислени суми за стойност на електрическа енергия, топлинна енергия или природен газ и на свързани с тях лихви за забава, такси и други парични задължения от водената на негово име партида, като направи възражение за изтекла погасителна давност на вземанията.

(3) Възражението следва да бъде наведено с писмено заявление пред доставчика на енергийни услуги, който е длъжен да се произнесе по него в двумесечен срок от постъпването му, като отпише от партидата на потребителя погасените вземания и по този начин се откаже от претендрането им по съдебен или извънсъдебен ред или мотивирано откаже отписване на задълженията.

(4) Потребителят на енергийни услуги може да предяди претенцията си за установяване недължимост на сумите пред съд само ако доставчикът на енергийни услуги не се произнесе по подаденото заявление в срока по ал.2 или откаже да отпише задълженията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ:

Създава се в Глава 11а, нов Раздел VI,

Нов чл. 198ц (1) Потребителят на В и К услуги може да предяди пред съд претенция за реализиране на свои права по отношение на доставчик на В и К услуга само ако след депозирано писмено заявление до доставчика, същият не се е произнесъл в месечен срок или е оспорил претенцията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

(2) Потребителят на В и К услуги има право да иска от оператора на ВиК услуги отписване на начислени суми за стойност на В и К услуги и на свързани с тях лихви за забава, такси и други парични задължения от водената на негово име партида, като направи възражение за изтекла погасителна давност на вземанията.

(3) Възражението следва да бъде наведено с писмено заявление пред оператора на ВиК услуги, който е длъжен да се произнесе по него в

двумесечен срок от постъпването му, като отпише от партидата на потребителя погасените вземания и по този начин се откаже от претендиранието им по съдебен или извънсъдебен ред или мотивирано откаже отписване на задълженията.

(4) Потребителят на ВиК услуги може да предяви претенцията си за установяване недължимостта на сумите пред съд само ако операторът на В и К услуги не се произнесе по подаденото заявление в срока по ал.2 или откаже да отпише задълженията. В противен случай преждевременно предявеният иск е недопустим.

Мотиви:

С предлаганото изменение в Закона за енергетиката и в Закона за водите ще се въведе нов вид рекламиационна извънсъдебна процедура /сходна на тази, предвидена в чл.288, ал.11 КЗ /отм./, при която всеки потребител на енергийни услуги ще може да подаде заявление до съответното дружество–доставчик на енергийни услуги, с което да се позове на изтекла погасителна давност за определени задължения с искане същите да бъдат заличени от неговата партида, с което и дружеството да се откаже от погасените по давност вземания и да не ги претендира за в бъдеще или да претендира свои вземания от доставчика.

Доставчикът на енергийни услуги ще е задължен в двумесечен срок от заявлението да се произнесе по подаденото заявление, като ако са налице предпоставките за това, да уважи същото (изцяло или частично). Ако съответното дружество – доставчик на енергийни услуги счита, че не са налице предпоставките за уважаване на молбата/изцяло или частично/, то следва да се произнесе с мотивиран отказ в същия срок. Само при наличието на отказ или липса на произнасяне от доставчика на енергийни услуги в определения законов срок, потребителят ще може да предяви иск в защита на правото, което претендира. Предлаганата промяна ще е в изключителен интерес, както за потребителите на енергийни услуги, така и за самите доставчици на услугата. Със същата ще се въведе възможност извънсъдебно да се установи наличието или липсата на правен спор за съществуването на определени вземания, най-често свързани с възражение за изтекла погасителна давност. Потребителите ще могат извънсъдебно, без нуждата от извършването на никакви разноски, да се позоват на изтекла погасителна давност за свои задължения, като по този начин

същите бъдат заличени от тяхната партида и съответно няма да бъдат претендирани повече от тях или да претендират вземане от доставчика, което той не оспорва. С предлаганата промяна ще се избегне нуждата на потребителите на енергийни услуги да завеждат граждански дела за установяване недължимостта на сумите или доказване на претендирания вземане, което е свързано с извършването на значителни разноски – заплащане на държавна такса, обикновено и на адвокатско възнаграждение. В допълнение, едно гражданско дело продължава обикновено продължително време /често и повече от една година/, докато предлаганата извънсъдебна процедура ще е с продължителност максимум два месеца. Промяната ще е в интерес и на дружествата–доставчици на енергийни услуги. С предвидената промяна потребителите ще са задължени да се позоват на претендирани вземане или изтекла погасителна давност първо извънсъдебно, като по този начин ще се избегне предявяването на искове срещу дружествата, които биват уважавани, съответно дружествата биват осъждани да заплатят всички сторени по делото разноски. В резултат срещу дружествата биват издавани изпълнителни листа за присъдените в полза на потребителите съдебни разноски, въз основа на които се образуват множество изпълнителни дела, по които на дружествата се начисляват допълнителни разноски /за такси в изпълнителното производство, адвокатско възнаграждение/. С предвидената промяна на практика ще се предотврати завеждането на хиляди искови и изпълнителни дела, по които доставчиците на енергийни услуги заплащат всички разноски, които общо са в много голям размер без на практика да е налице правен спор между страните, който да обосновава извършването на тези разноски. Предложената промяна ще е в интерес и на правораздаването. Както вече бе посочено, броят на предявените отрицателни установителни искове срещу доставчиците на енергийни услуги е значителен и се увеличава непрекъснато. Особеноголям е броят на делата, заведени от потребители срещу „Топлофикация София” ЕАД, които се разглеждат в Софийски районен съд. През 2015 г. в Софийски районен съд се наблюдава много сериозно увеличение на броя на новообразуваните граждански дела, поради което и с оглед перспектива предявените отрицателни установителни искове срещу доставчиците на енергийни услуги да се увеличават, е напълно възможно да се стигне до допълнително затрудняване функционирането на Софийски районен съд с оглед неговата

свръхнатовареност и понастоящем, както и до допълнително забавяне на правораздаването. Следва да се посочи, че всяко гражданско дело е свързано с извършването на разноски, които обичайно многократно надвишават дължимата държавна такса и съответно се поемат от бюджета на съдебната власт (при освобождаване на ищците). С предлаганата промяна ще се намали броят на новообразуваните гражданска дела и ще се предотврати възможността техният брой неограничено да нараства поне що се отнася до споровете с доставчиците на енергийни услуги. По този начин значително ще се разтоварят органите на съдебната власт, което ще спести много публични средства и ще доведе до повишаването на бързината и качеството на правосъдието.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КСКНСС:

/Даниела Марчева/

Забележка: Представените по-горе предложения за законодателни изменения са изпратени във връзка с Решение по Протокол №2/31.01.2018г. на Комисия „Съдебна карта, натовареност и съдебна статистика“ към СК на ВСС, съгласно следните становища:

1. Писмо изх. № 576/06.02.2018 г. от председателя на Апелативен съд –
Пловдив
2. Писмо изх. № 882/06.02.2018 г. от председателя на Районен съд –
Добрич
3. Писмо изх. № АД – 13-122/07.02.2018 г. от председателя на Апелативен
съд – Бургас
4. Писмо изх. № 45/09.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Велики
Преслав
5. Писмо изх. № 416/07.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Нови
пазар
6. Писмо изх. № ИП-0228/09.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд –
Варна
7. Писмо изх. № 1029/09.02.2018 г. от председателя на Районен съд –
Свиленград
8. Писмо изх. № С-66/09.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд –
Монтана
9. Писмо изх. № 715/09.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд –

Враца

10. Писмо изх. № РД-128/09.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд – Габрово

11. Писмо изх. № РД-414/08.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд – Шумен

12. Писмо изх. № РД-01-102/09.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Панагюрище

13. Писмо изх. № 1П-284/12.02.2018 г. от председателя на ОС – Варна

14. Писмо изх. № 290/09.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Първомай

15. Писмо изх. № РД-297/12.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Пазарджик

16. Писмо изх. № 284/12.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Варна

17. Писмо изх. № 1113/13.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Ямбол

18. Писмо от председателя на Районен съд – Видин

19. Писмо изх. № 110/12.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Карнобат

20. Писмо изх. № 1092/12.02.2018 г. от председателя на Районен съд – Хасково

21. Писмо от председателя на Районен съд – Сандански

22. Писмо изх. № 299/12.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд – Перник

23. Писмо изх. № 136/12.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд – Бургас

24. Писмо изх. № 2701/12.02.2018 г. от председателя на Окръжен съд – Пловдив

25. Писмо изх. № РД-21-ВСС-51/2018 г. от 16.02.2018 г. от председателя на СГС

26. Писмо изх. № 117/13.02.2018 г. от председателя на РС Смолян

27. Писмо изх. № 49/21.02.2018 г. на председателя на РС-Златоград

28. Писмо изх. № ИП-0149/22.02.2018 г. на председателя на АС-Варна

29. Предложение от 2013 г., вх. № ВСС-1335/28.02.2018 г. от председателя на ОС-Видин